

INFORMÁCIA

o projekte Konzervácia – reštaurovanie ruiny kostola sv. Jozefa – Zoborský kláštor I. etapa – na statické zabezpečenie ruiny kostola sv. Jozefa v Zoborskom Kláštore.

Celkový pohľad na kostol

Ruiny kostola sv. Jozefa zo 17. storočia, národná kultúrna pamiatka, číslo ÚZPF 1513/2, sa nachádzajú v areáli Špecializovanej nemocnice sv. Svorada Zobor, n.o.

Záchranu ruín kostola aj pozostatkov pôvodného kláštora iniciuje od roku 2013 Zoborský skrášľovací spolok. Do záchranu zainteresoval Krajský pamiatkový ústav Nitra, Archeologický ústav SAV Nitra, Mesto Nitra, Ministerstvo kultúry SR, Špecializovanú nemocnicu sv. Svorada Zobor, n.o. ako i ďalšie inštitúcie a občanov mesta Nitra.

Špecializovaná nemocnica sv. Svorada ako vlastníčka NKP požiadala v januári 2015 o dotáciu na reštaurovanie Ministerstvo kultúry SR pod názvom Konzervácia – reštaurovanie ruiny kostola sv. Jozefa - Zoborský Kláštor I. etapa.

V roku 2015 obdržala dotáciu z MK SR vo výške 6 000.- euro.

Mesto Nitra prispelo na konzerváciu a reštauráciu ruiny kostola čiastkou 7 000.- euro, Zoborský skrášľovací spolok sa podieľal čiastkou 3 690.- euro.

Na projekte sa odborne podieľajú:

- Ing. Arch. Martin Bóna, PhD. – Architektonicko – historický výskum a návrh realizácie prác
- Ing. Vladimír Kohút – Posúdenie statiky a návrh statického zaistenia
- Mgr. art. Ján Hromada, Art.D. – Reštaurovanie a dozor nad umelecko remeselnými prácami
- Doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc. – Archeologický výskum
- Ing. Martin Hanzlík ml. – Stavebný dozor
- Mgr. Tatiana Danieličová a Ing. Arch. Zuzana Holičková - metodici KPÚ Nitra

ZOBORSKÝ KLÁŠTOR sa prebúda.

V areáli Špecializovanej nemocnice sv. Svorada Zobor sa nachádzajú ruiny. Nitrania toto miesto nazývajú zoborským kláštorom. Tu sa v 9. – 15. storočí nachádzal benediktínsky kláštor sv. Hypolita, v 17. – 18. storočí kamaldulský kláštor sv. Jozefa a v 20. storočí tu pôsobili rehoľníci Spoločnosti Božieho Slova - verbisti.

Pod Zoborom, v údolí chránenom pred severnými vetrami, s bohatými zdrojmi pitnej vody sa v časoch Veľkej Moravy usadili benediktíni. Kláštor sv. Hypolita bol centrom náboženského, verejnoprávneho a kultúrneho diania. Cieľom benediktínov bolo okrem kristianizácie aj dosiahnutie vyššej životnej úrovne obyvateľov, pozdvihnutie poľnohospodárstva, remesiel, vzdelania. Toto sa mohlo diať len vďaka súhlasu a podpore kniežat sídliačich len 3 – 4 km na nitrianskom hradnom kopci. Nitra i Kláštor sv. Hypolita mali i v období Uhorského kráľovstva významné postavenie. Stačí spomenúť len jeden príklad. V celom Uhorsku bolo 8 hodnoverných miest, dnes by sme ich nazvali notárskymi úradmi. A v Nitre sme mali jedno hodnoverné miesto na hrade a druhé v kláštore pod Zoborom.

Toto miesto má pre náš národ osobitný význam. Spomeňme českého kronikára Kosmasa, ktorý vo svojom diele zapísal, že tu ukončil svoju životnú púť v roku 894 kráľ Svätopluk. Najstaršie zachované písomnosti na Slovensku z roku 1111 a 1113 sú Zoborské listiny. Prví svätci pochádzajúci územia Slovenska, ba i Uhorska sv. Andrej – Svorad a sv. Beňadik žili svoj pustovnícky život v jaskyni neďaleko kláštora sv. Hypolita. Z kamaldulských mníchov treba spomenúť pátra Romualda Hadbavného, ktorý preložil ako prvý Sväté písmo do slovenčiny, či pátra Cypriána tvorcu herbára.

Od roku 1782, po rozpustení kontemplatívnych rádov cisárom Jozefom II. areál i stavby postupne chátrali. Dodnes sa nám zachovala hlavná kláštorná budova Kláštora sv. Jozefa, ktorá v priebehu rokov slúžila ako manufaktúra na výrobu súkna, klimatické kúpele, hostinec. V roku 1927 budova vyhorela. Pri príležitosti Pribinových osláv bola v roku 1933 opravená. Verbisti spravovali objekt do roku 1950 a v roku 1953 ju prebralo zdravotníctvo. Bola v nej zriadená tuberkulózná liečebňa. Dnes je majiteľom Národnej kultúrnej pamiatky – hlavná kláštorná budova, Rímskokatolícka cirkev a Špecializovaná nemocnica ju má v prenájme.

Za pavilónmi nemocnice sa rozkladá Kultúrna pamiatka Archeologické nálezisko kláštor kamaldulov. Majiteľom a správcom priestoru je Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor. Vedenie nemocnice poskytlo možnosť aktivistom zo Zoborského skrášľovacieho spolku sa pustiť do záchrany a sprístupnenia tohto skrytého pokladu nášho kultúrneho dedičstva.

V rokoch 2013 - 2014 vybavili potrebné administratívne formality a v roku 2015 začali so statickým zaistením ruiny kláštorného Kostola sv. Jozefa. V roku 2016 práce pokračovali. Steny hlavnej i bočných lodí kostola, zvyšky omietok, pilaster víťazného oblúka sa zreštaurovali. Nič nebráni tomu, aby sa na jar 2017 do hlavnej kostolnej lode osadil obetný stôl a socha svätého Svorada – patróna nášho mesta. Tým sa vytvorí dôstojný priestor pre pútnikov, tu sa bude slúžiť v júli slávnostná svätá omša na počesť svätého Andreja - Svorada. V severnej bočnej lodi sa počíta s umiestnením archeologických nálezov dokumentujúcich pôsobenie benediktínov v období 9. – 15. Storočia v Kláštore sv. Hypolita.

Príbytok mnícha číslo 3., bol v roku 2008 preskúmaný archeológmi a čakal na reštaurovanie do roku 2016. Obvodové murivo stavby sa staticky zaistilo a obnovilo. V nasledujúcom roku sa pripravuje rekonštrukcia dlážky, murovanej pece, chodníka a schodiska vedúceho do objektu, a prekrytie príbytku mnícha. Stavba by následne bola verejnosti prístupná. Cieľom je prezentovať kontemplatívny život kamaldulských mníchov pod Zoborom.

Pre nadšencov z radov Zoborského skrášľovacieho spolku je radosťou, že sa podarilo zachrániť pred definitívnym zánikom ruinu kláštorného Kostola sv. Jozefa, NKP o ktorú sa po dobu 234 rokov nik nestaral. Je pre nás potešením, že vedenie Špecializovanej nemocnice i Mesto Nitra podporujú premenu zanedbaného priestoru na lesopark, ktorý návštevníci i pacienti nemocnice budú môcť využiť na oddych, v zážitkovej expozícii spoznať našej históriu a v kostole sa pomodliť. Zoborský kláštor je jedným zo zastavení sa pútnikov na Cyrilometodskej kultúrnej ceste Solún – Velehrad.

V zimnom období je areál uzatvorený. Tešíme sa na stretnutie dňa 9. júna 2017 na tradičnej akcii Noc kostolov, na ktorú Vás pozývame.

